

Naslov originala Pablo Neruda: 20 POEMAS DE AMOR
y una canción desesperada, Editora Zatro,
S.A., Mexico, D.F., 1974.

Copyright © FUNDACION PABLO NERUDA, 1924
© EUROKNJIGA, 2004

Izdavač Euroknjiga

Za izdavača Radmila Žaja

Urednik Nikola Lunić

Korektura Desa Frankić

Koncept i priprema Studio SaMa

20 LJUBAVNIH PJESAMA
i jedna očajnikova

Preveo
Jordan Jelić

Sadržaj

Ljubav kao smisao
čovjekovog bivstvovanja 7

- I. Tijelo žene 13
- II. Smrtnim plamom 17
- III. Ah, prostranstva borika 21
- IV. Jutro je ispunjeno 25
- V. Da bi me mogla čuti 29
- VI. Sjećam te se kakva si bila 33
- VII. Pognut pred smiraj 37
- VIII. Zujš, pčelo bijela 41
- IX. Opijen smolom 45
- X. Izgubili smo 49
- XI. Gotovo izvan neba 53
- XII. Srcu mome 57
- XIII. Ognjenim sam križićima obilježio 61
- XIV. Igraš se svakog dana 65
- XV. Volim kad šutiš 71
- XVI. Na mome sutonskom nebu 75
- XVII. Razmišljajući, mrseći sjene 79
- XVIII. Ovdje te volim 83
- XIX. Djevojčice garava i hitra 87
- XX. Mogu napisati stihove najtužnije 91
Očajnikova pjesma 97

Bilješka o prevoditelju 103

LJUBAV KAO SMISAO ČOVJEKOVA BIVSTVOVANJA

PABLO NERUDA je jedan od najvećih svjetskih pjesnika ljubavne poezije, a o tome najbolje svjedoče njegove knjige ljubavnih pjesama i soneta te dakako i ljubavna poezija u drugim njegovim knjigama.

On ljubav izvodi iz zamršenog labirinta čovjekove osame, a spoznaja da je čovjek sam, otuđen, neshvaćen, odbačen, naprosto zahtijeva traganje za drugim - voljenim bićem, često kroz kušnju, tjeskobu i katarzu, da bi nam ljubav kao jedini pravi izbor otkrila novi čudesan svijet. Njegova *dijalektika samoće* u svojoj antitezi — ljubavi - postaje smisao postojanja, istinska ljudska vokacija!

Stoga je Neruda poeziji namijenio zadaću da ljubav podari čovjeku putem magijskog vatrometa riječi u kojima je sve sadržano unutar i izvan čovjeka.

Žena u središtu njegove ljubavne poezije postaje vječna tajna, nikad sasvim otkrivena, žena strasna i melankolična, oganj i zebnja, golubica i okrutnica, ali vazda

u svojoj duži ljupko stvorenje, dar zemlje nebu.

Neruda u ženi vidi prapočelo života, a u ljubavi i osami kozmički i zemaljski poredak koji je gotovo do savršenstva satkao od ushita i bola kako bismo se prepoznali u vlastitoj rassetosti između *erosa*, i *thanatosa*.

U pjesnikovih dvadeset ljubavnih pjesama najčešće je izabran suton kao bojno polje na kojem pjesnik vojuje, osvaja svoju ljubljenu više u poesisu nego u praxisu, budući da je njegov ljubavni zov najčešće bez odjeka. Poput očajnika neprestano traži nove riječi kako bi pokrenuo svijet oko sebe u percepciji konkretne ljepote krajolika vlastitom unutarnjom eruptivnom snagom profinjene poetske analize kojom izgrađuje i dovršava gotovo mitski prostor ljubavnog ozračja, prostor sna o ljubavi i sreći.

Očajnikova pjesma na izvjestan način predstavlja sažetak pjesnikove boli iznijete u prethodnih dvadeset ljubavnih pjesama. Pjesnik-očajnik izgubio je ženu koju je volio, doživio ljubavni brodolom i osjetio se sasvim napuštenim poput mornara koga je silni val nakon brodoloma raznio po moru, jer to bi trenutak odlaska, nestanka.

Ovom knjigom Pablo Neruda je utemeljio ljubavnu poetiku neprestano se krećući ljubavnim labirintom sazdanim od zanosa, patnje, bola: otajstvom one druge ljubavne obale na kojoj sidri poljupce, maštarije u poetskoj analizi prepunoj obrata, u vječnoj igri da se voli i da se bude voljen.

Nerudina magijska poetska riječ, snažna i sugestivna, otiskuje otajne poruke koje su *osnova-pratemelja čovjekove biti - voljeti i biti voljen*. Pjesnik nam nudi polivalentnost čarobnog u brojnim simboličkim kombinacijama crpeći golemu moć španjolskog jezika u pjesničkom izričaju,

dok u središte te ljubavne poezije ugrađuje metaforu, pa je njegov pjesnički horizont načičkan eliptičnim sintagmama. Pjesničke slike su potpuno rastvorene i akustične, a stvorena zvučna kompozicija doima se gotovo savršenom.

Čini se da je tako Pablo Nerada dokučio sve ono što u istinskoj ljubavnoj poeziji znači prapočelo i sveobuhvatnost ljubavi u njenoj tajnovitosti, hirovitosti, nesporezumu, vjernosti, kako bismo se prepoznali u najljudskijoj vokaciji.

Jordan Jelić

I.
TIJELO ŽENE. . .

TIJELO ŽENE, bregovi bijeli, bedra bijela,
svijetu si slično, kad se podaješ.
Moje tijelo divljeg ratara uzorava te,
i dijete izranja iz nutrine zemlje.

Osamljen bijah kao tunel. Od mene su bježale ptice,
a svom je svojom žestinom u mene uranjala noć.
Skovao sam te kao oružje da me nadživiš,
kao strijelu za svoj luk, kao kamen za svoju
praćku.

Ali nastupio je čas osvete, a ja te ljubim.
Tijelo sazdano od puti, mahovine,
    žudna i čvrsta mlijeka.
Oh, čaške grudi! Oh, pogledi odsutni!
Oh, ruže pubisa! O, glasu blagi i tužni!

Tijelo žene moje, u ljupkosti tvojoj ću ostati.
Žeđi moja, beskrajna tjeskobo, kojim putem krenuti.
Tamni prokopi gdje vječna žeđ vlada
i slatki umor i beskrajna bol.

II.

SMRTNIM PLAMOM...

SMRTNIM PLAMOM svjetlost te oblijeva.
Zamišljenu, blijedu, bolnu
naspram starim elisama sutona
koji se oko tebe vrti.

Nijema je prijateljica moja,
sama u osami ovog samrtnog časa,
a prepuna života ognja,
istinska nasljednica uništenog dana.

Sa sunca grozd pada na tvoje tamne halje.
Krupno korijenje noći
naglo ti buja iz duše,
i izbijaju stvari u tebi skrivene,
tako da se blijedi i modri svijet
iz tebe upravo rođen, hrani.

Oh, veličanstvena i plodna, i zanosna robinjo,
kruga što crn i zlaćan biva:
uspravna, pokušava i postiže djelo tako živo
da vene njeno cvijeće, a ona se tugom plavi.

III.
AH, PROSTRANSTVA BORIKA.

AH, PROSTRANSTVA BORIKA, razlivenih valova
šum,
tiha igra svjetlosti, osamljen zvon,
sumrak što pada u tvoje oči, lutkice,
zemaljska školjko, zemlja u tebi poje!

U tebi pjevaju rijeke i u njih mi se duša uranja,
kad god to poželiš i kamo god hoćeš.
Označi mi put u tvom luku nade
i u bunilu ću jato strijela odapeti.

Oko sebe tvoj struk magleni
i tvoja mi šutnja odgoni nemirne sate,
a ti stojiš kamenih prozirnih ruku
gdje mi se poljupci sidre i vlažna tjeskoba.

Ah, tvoj tajanstven glas što ga ljubav boji i pregiba
u sutonu zvonkom na izmaku!
Tako u satima kasnim vidjeh na poljima
kako se klasje uvija u ustima vjetra.

IV. JUTRO JE ISPUNJENO...

JUTRO JE ISPUNJENO olujom
u srcu ljeta.

Kao bijele maramice oproštaja plove oblaci,
vjetar njima maše u putničkoj ruci.

Beskrajno srce vjetra
udara po našoj zaljubljenoj tišini.

Huji između stabala, pjevno i božanski,
kao jezik prepun ratova i pjesama.

Vjetar što vješto vitla opalo lišće
i skreće drhtave strijele ptica.

Vjetar što lišće raznosi u val bez pjene
i bestežinsku tvar, i povijeni oganj.

Prestaje i tone mnoštvo njegovih poljubaca
boreći se na vratima ljetnog vjetra.

V.
DA BI ME MOGLA ČUTI...

DA BI ME MOGLA ČUTI,
riječi su mi
ponekad tanahne
poput tragova galebova na žalu.

Ogrlica, pijani praporac
za tvoje ruke nježne poput grožđa.
Gledam te svoje daleke riječi.
Iako moje, one su ponajviše tvoje.
Poput bršljana penju se u moju drevnu bol.

Penju se tako po vlažnim zidovima.
Zbog tebe se zbiva ta krvava igra.
One bježe iz moga mračnog skrovišta.
Sve ispunjavaš ti, baš sve.

Prije tebe ispunile su samoću koju zauzimaš
i više od tebe navikle su se na moj jad.

Sada hoću da kažu ono što ti želim reći,
da me ti čuješ kako želim da me čuješ.

Vjetar tjeskobe još ih uzvitlati znade.
Uragani snova još ih ponekad obore.
Druge glasove slušaš u mom bolnom glasu.
Plač usta starih, krv molitva drevnih.
Voli me, družice, ne ostavljaj me. Pođi za mnom.
Slijedi me, družice, na tom valu tjeskobe.

Ali riječi se moje tvojom ljubavlju boje.
Sve ispunjavaš ti, baš sve.

Od svih riječi beskonačnu kolajnu pravim
za ruke tvoje bijele, slatke kano grožđe.

VI.

SJEĆAM TE SE KAKVA SI BILA. . .

SJEĆAM TE SE KAKVA SI BILA prošle jeseni.
S kapom sivom i srca smirena.
U tvojim su se očima borili plamovi sumraka.
A opalo lišće po vodi tvoje duše.

U mom zagrljaju odana si poput povijuše,
tvoj tih i lagan glas sakupljao je lišće.
Utihla vatra u kojoj je plamtjela moja žed.
Sladak zumbul modri što mi dušu ovija.

Osjećam kako ti oči putuju, a jesen je daleko:
kapa siva, ptičji glas i srce kuće
tamo kamo se sele moje žudnje duboke,
a poljupci mi veseli padoše kano žeravice.

Nebo s broda. S brežuljaka polje:
tvoje je sjećanje od svjetlosti, dima, utihlog ribnjaka!
Tamo oči tvoje sumracima plamte.
Po duši ti se suho lišće vije.

VII.

POGNUT PRED SMIRAJ...

POGNUT PRED SMIRAJ svoje tužne mreže bacam
u tvoje oči oceanske.

Tu se stere i na najvišoj lomači gori
moja samoća koja mlatara rukama kano brodolomac.

Tvojim se odsutnim očima javljam crvenim signalima
uzburkanim poput mora u podnožju svjetionika.

Ti samo tamu čuvaš, ženo daleka i moja,
iz pogleda tvoga ponekad izranja obala strave.

Pognut pred sumrak mreže svoje tužne bacam
u more ono što zapljuskuje ti oči oceanske.

Noćne ptice ključaju prve zvijezde
što se iskre poput duše moje kad te ljubim.

Noć jaše propinjući se na kobili mračnoj
rasipajući po polju modro klasje.

VIII.

ZUJIŠ, PČELO BIJELA...

ZUJIS, PČELO BIJELA, opijena medom, u duši mojoj
i svijaš se u spore kolutove dima.

Očajan ja sam, riječ sam bez odjeka,
čovjek sam koji je sve izgubio, koji je sve imao.

Posljednja spono, u tebi moja posljednja čežnja cvili.
U mojoj pustoši ti si posljednja ruža.

Ah, šutljivice!

Sklopi svoje duboke oči. U njima leprša noć.
Ah, obnaži svoje tijelo plahoga kipa.

U dubokim ti očima noć leprša.
Ruke su ti rosne kano cvijet, a krilo ružino.

Grudi ti nalikuju školjkama bijelim.
Tamni ti leptir sletio na trbuh, da usne.

Ah, šutljivice!

Evo samoće u kojoj te nema.
Kiši. Morski vjetar tjera galebove lualice.

Voda cupka bosonoga po ulicama mokrim.
Lišće onog stabla stenje poput bolesnika.

Odsutna, pčelo bijela, još mi u duši zujiš.
Šutljiva i krhka u vremenu oživljavaš.

Ah, šutljivice!

IX.

OPIJENSMOLOM..

OPIJEN SMOLOM i poljupcima dugim,
ljeti, jedrenjakom ruža upravljam,
prema smrti tanašnjega dana,
ukopan u postojan bijes mora.

Blijed i vezan uz vodu što me guta,
krstarim oporim mirisom otkrivenog podneblja,
još uvijek odjeven u sivo zvučim gorčinom,
s tužnom perjanicom pjene napuštene.

Plovim, otporan na strasti, na svom jedinom valu,
mjesečev, sunčev, žaren i studen, nagao,
uspavan u tjesnacu sretnih otoka
slatkih i bijelih poput svježih bokova.

U vlažnoj noći drhti mi odjeća od poljubaca
nabijena električnim silnicama,
junački razdijeljena u snovima,
i opojnim ružama što se u meni množe.

Protiv struje, usred vanjskih valova,
tvoje pleglo tijelo u naručje mi hrli
kano riba neka uz dušu konačno pristala
hitro i lagano u podnebeskom ozračju.

X.

IZGUBILISMO...

IZGUBILI SMO i ovaj sumrak.
Nitko danas nije vidio da se držimo za ruke
dok se je modra noć spuštala na zemlju.

S prozora vidjeh svog
svečanost zalaska na brežuljcima dalekim.

Ponekad bi mi, poput kovanice,
djelić sunca bljesnuo u rukama.

Prizivao sam te u sjećanje,
duše prožete tugom koja ti je znana.

Tada, gdje li si bila?
S kojim ljudima?
Što li si zborila?
Zašto me ljubav, kad se tužnim ćutim,
a ti si daleko, odjednom obuzme?

Knjiga mi pala što vazda je u suton čitam,
i poput ranjena psa plašt mi se oko nogu plete.

Uvijek, uvijek, krajem dana odlaziš
tamo gdje suton kipove briše.

XI.

GOTOVO IZVAN NEBA...

GOTOVO IZVAN NEBA sidri se među dvjema
planinama polovica lune.
Noć kruži, luta, oči kopa.
Bezbrojne zvijezde rasute u lokvi.
Utiskuju mi bolan križ među obrvama, bježi.
Kovačnica modrih metala, noći nijemih bitaka,
srce mi se vrti poput ludog zamašnjaka.

Djevojčica je došla, stigla izdaleka,
ponekad joj pogled sjaji ispod neba.
Jadikovka, oluja, vrtlog bijesa,
promiču mi iznad srca, ne zaustavljajući te.
Vjetar s groblja nosi, razara, raspršuje tvoj sneni korijen.
S njene druge strane čupa golema stabla.
A ti djevojčice jasna, jalovo si pitanje, klas.
Bila si ona koju je vjetar oblikovao lišćem obasjanim.
Iza noćnih planina, bijeli ljljan plama,
ah, ništa ne mogu reći! Od svega stvorena bi.
Tjeskobo što si mi grudi noževima rasjekla,
trenutak je ne slijediti drugi put, gdje se ona smiješi.
Oluja što sahrani zvonike, žestoki nalet oluja,
čemu je sada dirati, čemu je rastužiti.

Ah, ići putem koji se od svega udaljuje,
gdje neće biti tjeskobe, smrti, zime,
s očima njenim, u rosi otvorenim.

XII.

SRCUMOME...

SRCU MOME tvoje su grudi dovoljne,
a slobodi tvojoj pristaju krila moja.
Iz usta će mojih nebu stići
sve što bijaše uspavano na duši tvojoj.

U tebi je svakodnevna tlapnja.
Dolaziš kao rosa cvjetnim krunama.
Tvoja odsutnost obzorje potkopava.
Vječno poput vala bježiš.

Rekoh da si pjevala na vjetru
kao borovi i kao jarboli.
Poput njih si uzvišena i šutljiva.
I namah se rastužiš, kao pred putovanje.

Topla si poput puta znana.
Nastanjuju te odjeci i glasovi sjetni.
Probudih se, i ponekad se sele i bježe
ptice što su ti u duši spavale.

XIII.
OGNJENIM SAM KRIŽIĆIMA
OBILJEŽIO. . .

OGNJENIM SAM KRIŽIĆIMA OBILJEŽIO
bijeli atlas tvog tijela.

Usta mi pauk bijahu što plaho promiče.

U tebi, za tobom, bojažljiva, žedna.

Na rubu sutona pričam ti priče,

lutkice tužna i slatka, da ne bi bila tužna.

Labud, stablo, nešto daleko i radosno.

Vrijeme grožđa, vrijeme zreline i voća.

Ja, koji sam živio u luci, odakle te ljubljah.
Samoća, ispunjena snom i tišinom.
Stiješnjen između mora i tuge.
Nijem, izvan sebe, između dva nepomična gondolijera.

Između usana i glasa, nešto umire.
Nešto s ptičjim krilima, čvor zaborava i tjeskobe.
Mreže ne mogu zarobiti more.
Lutkice moja, tek pokoja uzburkana kap.
Nešto ipak pjeva između ovih prolaznih riječi.
Nešto pjeva, nešto se penje do mojih žudnih usana.
Oh, kad bih te mogao slaviti sa svim riječima veselja.
Pjevati, plamtjeti, pobjeći, poput zvonika u rukama
nekeg luđaka.

Nježnosti moja tužna, gdje si sada?
Kad stigoh na vrhunac najhladniji i najopasniji,
srce mi se zatvara poput noćnog cvijeta.

XIV.

IGRAŠ SE SVAKOG DANA...

IGRAŠ SE SVAKOG DANA svjetlošću svemira.
Profinjena uzvanice, stižeš u cvijetu i vodi.
Više si no ova bijela glavica koju stežem
svakoga dana poput grozda.

Ne slišiš nikome otkako ja te volim.
Dopusti da te položim među žute vijence.
Tko ti zapisuje ime dimnim slovima među južnim
zvijezdama?
Ah, daj da se sjetim kakva si nekoć bila, kad još nisi
postojala.

Iznenada, vjetar zavija i udara u moj prozor zatvoreni.
Nebo je mreža ispunjena mračnim ribama.
Ovamo svi vjetrovi neba stižu, svi.
Kiša halju odbacuje.

Prolijeću ptice.
Vjetar. Vjetar.
Ja se mogu boriti protiv ljudske sile.
Oluja tamo lišće kovitla
i odvezuje sve barke što su ih sinoć vezali za nebo.

Ti si ovdje. Ali ti ne bježiš.
Do posljednjeg krika ti ćeš mi odgovoriti.
Kao da te strah, sklupčaj se uz mene.
Pa ipak, ponekad ti je neka čudna sjena očima prohujala.

Sada, također sada, malena, cvijetak mi kozje krvi pružaš,
i čak ti grudi njima odišu.
Dok žalobni vjetar huji ubijajući leptire,
ja te ljubim, i radost moja grize ti šljivu usta.
Nije ti bilo lako priviknuti se na mene,
na dušu moju usamljenu i divlju, na ime moje koje svi
izbjegavaju.
Toliko puta vidjesmo kako zornjača plamti dok smo se
ljubili u oči
i dok su se nad našim glavama sumraci rasplitali u
razigrane lepeze.

Moje su te riječi zasipale, milovale.
Odavna sam volio tvoje tijelo od blistavog sedefa.
Za mene ti si vladarka svemira.
Cvijeće ću radosno, naš *copihue*, s planine donijeti,
lješnjake zagasite i košare šumskih poljubaca.
Želio bih učiniti s tobom
ono što proljeće s trešnjama čini.

XV.
VOLIM KAD ŠUTIŠ. . .

VOLIM KAD ŠUTIŠ, jer kao da te nema,
a mene čuješ izdaleka, i moj te glas ne dodiruje.
Kao da su ti oči odletjele
i da ti je poljubac zatvorio usta.

Kao da su sve stvari ispunjene dušom mojom,
izranjaš iz njih, prepuna duše moje.
Leptiru iz sna, nalik si duši mojoj,
nalik si riječi *melankolija*.

Volim kad šutiš i kao da si daleko
i kao da jadikuješ, leptiru što gučeš.
Čuješ me izdaleka, a moj te glas ne doseže:
pusti me da zasutim šutnjom tvojom.

Daj mi da progovorim i tvojom šutnjom,
poput svjetiljke jasnom, kao prsten jednostavnom.
Poput noći si, šutljiva i zvjezdana.
Zvijezda je šutnja tvoja, tako daleka i srdačna.

Volim kad šutiš jer si nekako odsutna.
Daleka i ucviljena kao da si umrla.
Potom, riječ jedna i osmijeh dostaju.
I ja sam veseo, radujem se što to nije istina.

XVI.

NAMOMESUTONSKOMNEBU.

NA MOME SUTONSKOM NEBU ti si poput oblaka
i tvoja boja i oblik onakvi su kakve želim.
Moja, moja si, ženo usana slasnih,
moji beskrajni snovi u tebi žive.

Svjetiljka duše moje rumenilom ti oblijeva noge.
Moje trpko vino slađe je na usnama tvojim,
oh, žetelice moje sutonske pjesme,
kako te moji samotni snovi hoće za se.

Moja si, moja, ja kličem u popodnevnom
povjetarcu, a vjetar prenosi moj usamljeni glas.
U dubini očiju mojih ti loviš, tvoj noćni
pogled se zaustavlja poput vode tvog otimanja.

Zatočenica si u mreži moje muzike, ljubavi moja,
a mreže muzike moje kao nebo su široke.
Na obali tvojih tužnih očiju duša mi se rađa.
U tvojim tužnim očima početak je zemlje snova.

XVII.

RAZMIŠLJAJUĆI, MRSEĆI SJETVE...

RAZMIŠLJAJUĆI, MRSEĆI SJENE u dubokoj samoći.
I daleko si, ah, dalje no itko.
Razmišljajući, puštajući ptice, brišući slike,
zakapajući svjetiljke.

Zvoniče magleni, kako si daleko, tamo gore!
Zatomljuješ tužaljke, mračne melješ nade,
šutljivi mlinaru,
noć te zatekla daleko od grada.

Tvoja mi je prisutnost tuđa, daleka poput predmeta.
Razmišljaš dugo o životu prije tebe.
O svom životu prije svega, svom turobnom životu.
Krik pred morem, među stijenama.
Ludi trk, u morskoj omaglici.
Tužan bijes, krik, morska samoća.
Razularen, nagao, upućen u nebo.

Ti, ženo, što si tamo bila, kakvo rebro
te goleme lepeze? Daleko si, kao sada, bila.
Šuma gori! Plamti modrim križevima.
Plamti, bukti, gori, iskri na stablima svjetlosti.
Ruši se, pucketa. Požar. Požar.
A duša mi pleše ranjena vatrenim iverjem.
Tko zove? Kakva tišina napučena odjecima?
Trenutak nostalgije, radosti, trenutak samoće,
moj trenutak među tolikima.
Truba na kojoj svira vjetar.
Žudnja mi za plaćem tijelo okiva.
Potres svih korijenova,
udar svih valova!

Lutala mi duša, radosna, tužna, beskrajna.

Razmišljajući, zakapajući svjetiljke u samoći dubokoj.

Tko si ti, tko si?

XVIII.

OVDJE TE VOLIM...

OVDJE TE VOLIM.

U boricima se tamnim raspliće vjetar.
Svjetluca luna po lutalačkim vodama.
Isti se dani jedan za drugim smjenjuju.

U plesnim se figurama magla rastvara.
Srebrni galeb slijeće u zalazu sunca.
Ponekad jedro. Visoke, visoke zvijezde.

Ili crni križ nekog broda.
Sam.
Ponekad dočekam zoru i čak mi je duša vlažna.
Hući, bruji daleko more.
Ovo je luka.
Ovdje te volim.

Ovdje te volim i uzalud te obzorje skriva.
Usred ove studeni još uvijek te volim.
Ponekad mi poljupci putuju onim sumornim brodovima
koji plove prema nigdini.
Osjećam se zaboravljenim poput starih sidra.
Tužniji su gatovi kad na njih večer pristaje.
Malaksava moj jalovo gladan život.
Volim što nemam. Ti si daleko.
Moja se muka bori sa sporim sutonima.
Ali noć stiže i počinje mi pjevati.
Luna svoj sneni kotač pokreće.

Gledaju me očima tvojim najveće zvijezde.
A zato što te volim, borici na vjetru
ime ti pjevati žele svojim žičanim lišćem.

XIX.

DJEVOJČICE GARAVA I HITRA...

DJEVOJČICE GARAVA I HITRA, sunce što voću
zrelost daje,
puni zrnje žitu što alge kavrča,
stvorilo ti je razigrano tijelo, blistave oči
i usta na kojim titra morski osmijeh.

Tjeskobno i crno sunce zapliće ti se u vlasi,
vrane kose, dok protežeš ruke.
Sa suncem se igraš kao s potočićem
i ono ti u očima ostavlja dvije tamne lokvice.

Djevojčice garava i hitra, ništa me tebi ne približava.
Sve me od tebe udaljuje, kao od podneva.
Ti si mahnita mladost pčele,
opojnost vala, snaga žitnog klasja.

Moje te sumorno sunce, ipak, traži,
i volim tvoje radosno tijelo, tvoj nesputan i taman glas.
Leptirice garava, umiljata i konačna
poput žitnog polja i sunca, maka i vode.

XX.
MOGU NAPISATI STIHOVE
NAJTUŽNIJE. . .

MOGU NAPISATI STIHOVE NAJTUŽNIJE ove noći.

Napisati na primjer: »Noć je zvjezdana,
a tamo u daljini modre trepere zvijezde«.

Noćni vjetar kruži nebom i pjeva.

Mogu napisati stihove najtužnije ove noći.
Volio sam je, a ponekad i ona mene.

U noćima kao što je ova u mom je naručju snivala.
Koliko je ljubljah puta pod beskrajnim nebom.

Ona me je voljela, a ponekad i ja nju.
Kako da ne volim njene velike zagledane oči.

Mogu napisati stihove najtužnije ove noći.
Misliti da je nema. Osjećati da nije moja.

Beskrajno slušati noć, još dužu bez nje.
Dok stih pada na dušu kao rosa na travu.

Što vrijedi kad je ljubav moja zadržati nije mogla.
Noć je zvjezdana i nje pored mene nema.

To je sve. U daljini netko poje. U daljini.
Moja je duša tužna jer sam je izgubio.

Pogled je moj traži kao da je želi približiti.
Srce je moje traži, a nje nema pored mene.

Ista noć bjelinom obasipa isto drveće.
Mi, prijašnji, sad više nismo isti.

Više je ne volim, odista, ali kako sam je volio.
Moj je glas tražio vjetar da bi do nje stigao.

Drugome. Drugome će pripasti. Kao prije mojih
poljubaca.

Njen glas, tijelo nježno. Njene beskrajne oči.

Odista, sad je više ne volim, ipak, možda je volim.
Ljubav je tako kratka, a zaborav tako dug.

U noćima kao što je ova u mom je naručju bila,
moja je duša tužna što ju je izgubila.

Mada je ovo posljednja bol koju mi ona stvara,
ovo su posljednji stihovi koje joj pišem.

OČAJNIKOVA PJESMA

IZRANJA SLIKA TVOJA iz noći u kojoj bivam.
Rijeka s morem spaja svoj tvrdokorni lament.

Napušten poput gatova u osvit.
Trenutak je odlaska, oh, napušteni!

Po srcu mome prosipaju se cvjetni vjenčići studeni.
Oh, spremište otpada, okrutna spiljo brodolomca!

U tebi su nagomilani vojne i uzleti.
Iz tebe izlijeću krila ptica pjevica.

Ti si sve to upilo, poput razdaljine.
Poput mora, poput vremena. Sve u tebi brodolom bi!

Bijaše čas ushita i poljupca.
Vrijeme zanosa što je plamtio poput svjetionika.

Tjeskoba je kapetana, bijes slijepa ronioca,
bunilo ljubavna pijanstva, sve u tebi brodolom bi!

U maglenom djetinjstvu duša mi ranjena i krilata.
Izgubljeni otkrivaču, sve u tebi brodolom bi!

Potisnuo sam zidine mračne,
nadišao želju i čin.

Oh, puti, puti moja, ženo koju ljubljah i izgubih,
tebi pjevam, u času ovom vlažnom i zazivam te.

Poput čaše bila si ispunjena beskonačnom nježnošću,
i beskrajni zaborav razbi te kano čašu.

Vladala je crna, crna samoća otoka
i tamo, ljubljena ženo, tvoje me obgrliše ruke.

Vladale su žeđ i glad, a ti voće bi!
Vladale su tuga i muka, a ti bješe čudo.

Ah, ženo, ne znam kako si se mogla zadržati
u posjedu duše svoje i u zagrljaju ruku svojih!

Moja želja za tobom bila je kratka i žestoka,
burna i pjana, krhka i strasna.

Groblje poljubaca, još ognja ima u tvojim grobovima,
još grozdovi plamte što ih ptice kljuju.

Oh, usta izgrižena, udovi izljubljeni,
oh, zubi žudni, oh, tijela isprepletana.

Oh, sjedinjenje prožeto nadom i silinom
u koje smo utonuli kao očajnici.

I nježnost, lagana kao voda i brašno.
I riječ, jedva na usnama započeta.

Takva mi sudba bi i u njoj mi želja prostruji,
i u njoj mi se želja izgubi, sve u tebi brodolom bi!

Iz skoka u skok još si plamtjela i pjevala.
Uspravna poput mornara na pramcu.

U pjesmama si još cvala, u strujama razbijena.
Oh, spremište otpada, gorki i otvoreni zdence!

Blijedi slijepi ronioče, zlosretni praćkašu,
izgubljeni otkrivaču, sve je u tebi brodolom!

Vrijeme je da se pode, okrutan i tužan čas,
jer noć svoj čvrsti raspored ima.

Bučan pojas mora obalu steže.
Pomaljaju se hladne zvijezde, odlijeću crne ptice.

Napušten poput gatova u osvit.

Samo se drhtava sjena u mojim rukama svija.

Ah, dalje od svega. Ah, tamo dalje od svega.

O, napušteni! Trenutak je odlaska.

BILJEŠKA O PREVODITELJU

JORDAN JELIĆ rođen je 25. veljače 1942. godine u Šibeniku. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Kninu, a studij filozofije i komparativne književnosti u Zagrebu. Doktor je socioantropoloških znanosti.

Na studijskim specijalizacijama proveo je više od tri godine u Latinskoj Americi, Karibima, SAD-u i Europi. O Latinskoj Americi napisao je značajno djelo *Jednodimenzionalna, antropologija*.

Jelić je osnivač i koordinator Hrvatskog latinsko-američkog i iberskog centra u Zagrebu, a posljednjih deset godina isključivo se posvetio istraživanju Latinske Amerike i Španjolske. Rezultat tih istraživanja su pedesetak knjiga, razni radovi te brojne tribine i predavanja kod nas i u inozemstvu.

Kao profesor i znanstvenik sudjelovao je na mnogim međunarodnim simpozijima i držao je antropološka i književna predavanja na sveučilištima: Ciudad de Mexico, Rio de Janeiro, Madrid, Salamanca, Altea, Moskva, Tel Aviv, Berlin, Caceres, Varšava, La Habana, Aarhus, Bratislava, Beč, Huaraz...

Počasnji je građanin američkog grada Austina i nositelj visokog peruanskog odličja *Bodas de Plata Santiaguina* Nacionalnog sveučilišta Ancasha Santiago Antunez de Mavolo za njegov doprinos *a la cultura universal*. Živi i radi u Zagrebu.